

АПАЕВА С.Х., ЛИСЕВИЧ А.С.

¹Кыргызско-Китайский факультет КНУ им. Ж. Баласагына, Бишкек, Кыргызская Республика

APAEVA S.H., LISEVICH A.S.

¹Kyrgyz-Chinese Faculty Balasagyn, Kyrgyz National University, Bishkek, Kyrgyz Republic.
apaevasofya@mail.ru, xomi17199916@gmail.com

О ПОРЯДКЕ СЛОВ В ПРЕДЛОЖЕНИИ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА

ABOUT THE ORDER OF WORDS IN A SENTENCE IN RUSSIAN LANGUAGE THROUGH THE PRISM OF THE CHINESE LANGUAGE

关于俄语句子中的词序语法

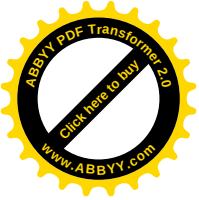
Орус тилин изилдөөдө сөз түзүлүшү багыты аз каралып жана бир катар талаштуу маселелерди жаратып, теманы андан ары изилдөөнү актуалдаштырат. Макалада орус тилиндеги сүйлөмдөгү сөздөрдүн түзүлүшү, ошондой эле сөздөрдүн түзүлүшү ар бир кептин стилинде ар тараптуу каралат. Сүйлөмдүн туура түзүлүшү үчүн сөздөрдүн түзүлүшү, сүйлөм мүчөлөрүнүн жайгашуу ырааттуулугу өтө маанилүү, ал эми сүйлөмдөгү сөздөрдүн эркин колдонулушу сөздөрдүн өз ара логикалык байланышына жана айтылган ойдун маанилик мазмунун толук өзгөрүүсүнө таасир этүүсү мүмкүн. Биздин өлкөгө кытай жарандары көбүрөөк келип жана орус тили мамлекеттик тилдердин бири болуусунан улам макала чет элдиктердин орус тилин түшүнүү деңгээлин жогорулатышын өбөлгөлөйт.

Өзөк сөздөр: орус тили, сөздүн түзүлүшү, сүйлөм, грамматикалык түзүлүшү, семантикалык түзүлүшү, стилистикалык түзүлүшү.

На данном этапе изучения русского языка, все еще остаются спорные и малоисследованные области словопорядка, что актуализирует дальнейшее изучение данной темы. В данной статье описывается порядок слов в предложении в русском языке, так же порядок слов рассматривается с разных сторон и какой должен быть порядок в каждом из стилей речи. Для правильного построения предложения существенное значение имеет порядок слов, последовательность в расстановке членов предложения, и произвольная расстановка слов в предложении может привести к нарушению логических связей между словами и впоследствии к изменению смыслового содержания всего высказывания. И так как в нашу страну прибывает много китайских граждан, а русский язык является одним из государственных языков, так эта статья может повысить уровень понимания русского языка иностранцами.

Ключевые слова: русский язык, порядок слов, предложение, грамматический порядок, смысловой порядок, стилистический порядок.

At this stage of studying the Russian language, there are still controversial and little-studied areas of word order, which actualizes the further study of this topic. This article describes the order of words in a sentence in Russian, as well as the order of words is considered from different angles and what the order should be in each of the styles of speech. For the correct construction of a sentence, the order of words, the sequence in the arrangement of the members of the sentence is essential, and an arbitrary arrangement of words in a sentence

can lead to a violation of logical connections between words and subsequently to a change in the semantic content of the entire utterance. And since many Chinese citizens arrive in our country, and Russian is one of the state languages, this article can increase the level of understanding of the Russian language by foreigners.

Key words: Russian language, order of word, sentence, grammatical order, semantic order, stylistic order.

根据V.E.

SHVYKOVA的说法, “任何语言的词序问题都是语言语法的一个关键问题, 因为它是沟通的最小单位——句子的“框架”, 用词序的规则把“砖块”-

词放进去句子中。没有单词就怎么可能有句子, 就没有特定语言特有的词序怎么可能有句子”。[7]

“所有现有的关于词序规律定义的研究都可以根据被认为的决定性的特征假定地分为两类。有的学者在研究的著作里认为每种语言都有一个基本的规则, 并且根据这些规则对语言进行分类(偏离基本规律的情况被认为是次要元素)。这一观点得到了西方研究人员的支持, 他们是J.

GREENBERG思想的追随者, 特别是美国科学家, 如S.STEEL, E. CLARK, U.LEHMAN, J. HAWKINS, T.

WENNEMAN和其他人。第二个方向的支持者强调了言论自由的程度, 首先强调了固定和自由语序的语言, 对于自由顺序语言, 其本词序的存在要么被否定, 要么被认为是不正确。这种方法是俄罗斯研究人员的特点, 如I.SH.KOZINSKY, A.A. KOLODOVICH, YU.V. ROZHDESTVENSKY等。”[1]

句子成员按照一定的顺序排列称为词序。由于俄语中句子成员没有固定的位置, 他们认为俄语中单词的顺序是自由的, 没有指示应该按何规则排列单词。为了正确地构造句子, 词序、句子成员排列中的顺序是必不可少的, 而且句子中随意排列单词会破坏词语之间的逻辑关系, 进而改变整个句子的语义内容。自由的词序可以让母语为俄语的人准确地构造句子, 但这种情况下就不应该有倒装这种修辞手法。因此, 俄语中的词序是灵活的, 不仅是语法上的, 而且是语义上的。

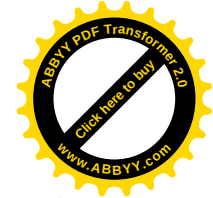
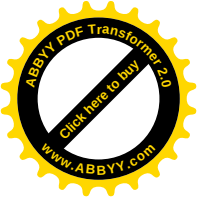
在文章中, 词序不仅受句子中词语搭配的语法规则的制约, 而且还受整个句子的意义的制约, 而这又是取决于前面和后面的意义。

句子中的词序有以下功能: 句法、语义和修辞。

句法功能: 单词可以是句子的特定成员, 具体取决于句子中的位置。如: *Мать любит дочь*。这种句子中主格和宾格的同音形式两个名词的句法作用是由它们在句子中的位置决定的: 在单词的直接顺序中, 第一个位置上为主语, 而在第二位上是直接宾语。*Больной брат вернулся* 在这个句子中形容词*больной*采取一致关系定语的位置, 而在*Брат вернулся больной* 形容词采取复合静词谓语的部分。

语义功能取决于说话者的交际任务, 因为同一句话可能有不同的含义。如: *В нашем саду созрел виноград*。这句话可以用三个方式读出来, 1) 强调词*виноград*将意味着就是葡萄已经成熟了, 而不是别的东西; 2) 强调词*созрел*将意味着葡萄已经成熟了, 已经可以摘下来; 3) 强调词组*в нашем саду*就意味着葡萄在我们的果园已经成熟了, 而不在邻居的果园。

修辞功能, 根据N.S.VALGINA的说法, 表现为: 如果一个句子的一个成员出现在一个不寻常的地方, 那么它就获得一种特殊的修辞色彩。可以比较: *Ты пойдешь со мной*. - *Со мной пойдешь ты* [2].

从V.E.

SHVYKOVA的观点, 在一种语言中, 识别词序规律的主要困难在于其语法组织和交际视角的关系程度(实际分词), 即词序的两个基本功能的“对立”。[7]

词的语法顺序由进入词组的词的语法性质预先确定, 并在词组中起作用, (两个(或多个)独立词的组合, 由意义和语法上的从属链接连接), 以三种方式组织: 呼应、支配关系、附加关系。

呼应

是一种连接类型, 其中从属词与主要词在使用主要词的相同语法形式上与主要词一致。这种联系出现在由名词表达的被限定词与定义之间, 定义可以是形容词, 形动词, 序数词, 代-形容词。当多个定义引用一个定义的词时, 排列顺序取决于它们的形态性质:

1) 首先是代词表达的定义, 例如: *эти торжественные минуты, все выполненные задания*;

2) 定语代词在其他代词之前: 所有这些戏谑, 你走的每一步。

然而, 代词本身在指示代词之后, 例如: *эти самые ночи, та же самая ситуация*;

3) 定性形容词放在关系形容词之前, 因为关系形容词表达更显著或永久的特征, 更接近被定义的名词, 例如: *интересный исторический роман, прекрасная осенняя пора*;

4) 在定性形容词表达的非同等定语, 更接近被定语的词, 放一个固定特征, 例如: *огромные черные глаза, приятный бархатный голос*;

5)

非同等定语, 由关系形容词表达, 按语义升序排列(从狭义到广义), 例如: *ежедневные метеорологические сводки, антикварные бронзовые изделия*。

支配关系-

是一种从属关系, 其中从属词使用在被限定词需要的情况下使用从属词。从属词是名词和代-名词, 被限定词是-动词, 名词, 形容词, 分词和副动词:

读一本书, 读它; 看书, 忠于职守的, 读书的, 看书的时候。这类短语中的定义词在前置中; 由名词或代词表达的补充和不一致的定义出现在它们所从属的词之后: 对音乐的感兴趣, 专家的意见。

附加关系-

是一种从属关系, 在单词从属的情况下, 它通过词序和语调在词汇上表达, 不使用虚词词汇或形态变化。从属词是副词, 形容词的比较级, 副动词, 不定式, 第三人称的物主代词和其他不变的字和形式。

根据

O.B.

SIROTININA

的看法, 俄语词序的语法功能体现在两个方面: 一方面, 词序可以作为区分句子成员的手段, 另一方面, 它是一个这个角色的冗余手段。这是因为在俄语中有一个非常发达的屈折系统, 并且通常情况下, 单词形式本身的存在足以识别句子中的成员。

词序的语义顺序在于交际任务, 它表现为将语句实际划分为主题的组成(“旧局, 题设”)和述位的组成(“新”)。根据V.

MATEHESIUS的说法, 在俄语中, 典型的是“客观”词序:

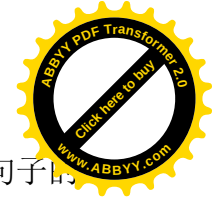
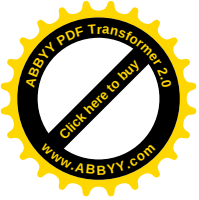
首先是主题的组成, 作为消息的出发点, 然后是述位的组成, 作为新的和未知的东西。

题目和述位可以由句子的主要成员和次要成员组成; 它们在主题和述位之间可调整交际命题. 词序交际功能的第二方面-表达式程度 交际词义非实际上新的。

小成员(主要成员、次要成员)位于接触位置, 重要成员位于位置或距离” [6, c.152].

在俄语中, 句子中某些成分的位置可能是可变的, 每个变体在意义上都会有所不同, 这取决于句子中所占的位置. 词义顺序的表达, 例如, 在定量数词和名词的组合中。

在句子中 *Урок посетило пятнадцать человек* 预正数数字表示确切人数; . 在句子中 *Урок посетило человек*

пятнадцать后置正整数表示大约的人数（单词的排列产生所谓的近似范畴）以下句子的成员也发生了类似的变化：

1) 状语所有级别，除了状语

动作方式、度量和程度），因为它们的位置取决于整个句子的语义，可以改变。比如：

Мальчик не мог пошевелиться от испуга. - От испуга мальчик не мог пошевелиться.

第一句话告诉我们为什么男孩不能移动，第二句话告诉我们发生了什么（害怕）和后果

2) 副短语 比如: *Вернувшись вчера, я рассыпал овес спяна в грязь. - Я, вернувшись вчера, рассыпал овес спяна в грязь. - Я рассыпал овес спяна в грязь, вернувшись вчера.*

第一句强调更强的价值副动词短语、后者弱。

3) 语气词 在那些话语之前、作者想在一个特定的句子中强调这一点。比如: *Эта задача трудна не для него*(这是关于否认某个人的困难); *Эта задача не трудна для*

него (强调任务的简单性; *Не эта задача трудна для*

него (否定语气词指的是另一项任务的困难，因为它把意义这是指示代词)；

4) 插入语 自由放置，

当涉及到整个句子时，当插入词的位置发生变化时，句子的情态发生变化。比如: *Кажется, он отдыхает; Он, кажется, отдыхает; Он отдыхает,*

кажется(主体休息的置信度从第一句到第三句递减)。

在不干扰介词与全义词之间的关系的情况下，将与句子中单个成员的含义相关的引语放在其旁边: *Наше ветхое суденышко наклонилось, зачерпнулось и торжественно пошло ко дну, к счастью, на неглубоком месте.*(I.S.T URGENEV).

5) 句子开头的陈述起到了吸引注意力的作用，结尾的陈述起到了表达请求或减轻陈述的作用。比如: *Мама, что мне делать?; Что мне, мама, делать?; Что мне делать,*

мама? 呼吁，口号，呼吁，命令，演讲，官方和私人信件的形式如下：呼吁站在句子的开头，通常以独立的陈述突出: *Леди и джентельмены! Сегодня мы собрались...*；

6) 复合句其特点是某些谓词部分是固定的（从句总是在它们所定义的词之后，例如: *Дом, который стоит на углу, был построен...*），其他谓语部分具有排列的自由性。比较一下: *Так как вы не выполнили свое обязательство, я расторгаю договор; я расторгаю договор, так как вы не выполнили свое обязательство.* [9];

7) 在直接演讲的句子中，一切都取决于作者所强调的内容。例如: 1. *И я, дождавшись ветра, говорю в полголоса: - Я вас люблю, Надя!* (Р.А. СЕКНОВ); 2. *Я вас люблю, Надя! - говорю я...*

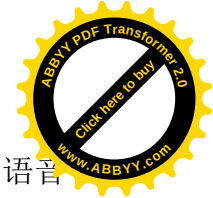
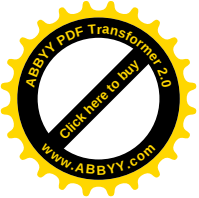
在第一种情况下，作者的评论比别人的演讲更重要，在第二种情况下，是别人的话。

文体词序。词序的文体功能表现在这样一个事实，即对他来说处于不寻常位置的句子成员接受额外的语义和表达负荷。不同风格的演讲有自己的词序规则。[5].

这些词以对话式的方式排列得最为自由。这种说话方式的词序的特点被用在书面演讲中进行风格化: *Может быть с музыки и начнем? Это всего понятней. Не правда ли?* 艺术风格在词序上具有足够的灵活性，因为它的目标是影响读者的想象力和感受: *Так и Чичиков скоро нашел ближнего, который потащил на плечах своих все, что только могла внушить ему досада.*

此外，由于对公众的说服和影响，新闻风格的特点是词序的灵活性: *Печорин. Этот человек не равнодушно, не апатически несет свое страдание: бешено гоняется он за жизнью, ища ее повсюду; горько обвиняет он себя в своих заблуждениях* (V.G. BELINSKY).

更严格的文字排列规则与正式的商业写作风格有关，因为它是由商业文档写作的语言规范形成的: *Прошу принять меня в волейбольную секцию.*

语言中词序的第三个同样重要的功能是文体或表达文体功能，其本质是突出语音需要特别注意的某个词。通常，突出显示的词放在首位，在不改变话语含义的情况下，使整个话语具有一定的表现力：*Играть будет Заречная...* (P.A. CHEKHOV)

文体功能包括强调词序，即对于给定语言的结构来说不寻常的任何不寻常的词序。例如，在俄语中，有交际成员(述位-题目)反向排列的情况：*Ваша любовь трогает меня...* (P.A. CHEKHOV)

直接词序。下面我们就来看看文体中词序的特点。区分直接(中性)和反向(逆)词序，取决于主语和谓语的位置。直接词序的特点是叙述性和描述性文本中句子的相关成员的以下排列。

1. 主语通常在谓语之前：*Герасим сидел на тумбочке* (I.S.TURGENEV)。主语放在谓语之后，如果：

a)表示一段时间或自然现象，谓语用动词表达，有存在、成为、行动过程的意思：*Для художника же открылся совсем новый пейзаж* (U. PIMENOV)。Пришла весна (L.N. TOLSTOY)；

b)以戏剧作品中作者的评论为准：*Уходят все, кроме Ани и Дуняши* (P.A. CHEKHOV)；

c)作者的话位于直接引语之后或中间。*А не пойти ли нам, - говорю я Наденьке, - домой? Я вас люблю, Надя! - говорю я...* (P.A. CHEKHOV)；

d)在描述文本中：*Тускло светится темно-красная полоска зари. Поет море, гудит город, ярко сверкает солнце, творя сказки* (M. GORKY)。疑问句需要在主语前陈述谓语：*А может быть, виноват начальник депо?* (L.M. LEONOV)。Понятен вам мой ужас? (M. GORKY)

代词所表达的主语，在谓语前面的激励句中，加强了陈述的范畴性：*Ты сходи проверь, документы* (V.K. KETLINSKAYA)；以相反的顺序柔化顺序的语气：*Не пой, красавица, при мне ты песен Грузии печальной* (A.S.PUSHKIN)。

2. 附录位于被定义词的后置位置：*Оленин ждал решения своей участи* (L.N. TOLSTOY)。在非人称的句子中，如果加词表示一个人正在经历动作或经历条件：*Меня влекло на Волгу, к музыке трудовой жизни* (M. GORKY)。

3. 约定俗成的定义经常出现在被定义词的前面：*Старый инвалид, сидя на столе, нашивал синюю заплату на локоть зеленого мундира* (A.S.PUSHKIN)。在由定性形容词和相对形容词表达的许多异类定义中，由相对形容词表达的定义更靠近被定义的名词，因为它表示更重要或更持久的特征：*Яркое зимнее солнце заглянуло в наши окна* (S.T. ASAKOV)。Снежные сугробы подернулись тонкой ледяной корой (P.A. CHEKHOV)。

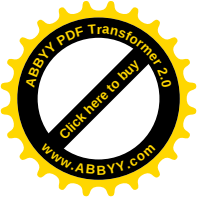
由定性或相对形容词表达的同质定义按升序排列

定义更靠近被定义的词，表示更稳定、更普遍的标志：*Легкий сдержанный шепот разбудил*

меня (I.S.TURGENEV)。一致的定义，以及一致的和不一致的定义的组合，在不一致的定义之前：*Незнакомка была в умело сшитом темном, хорошей шерсти костюме* (B.POLEVOY)。不一致的定义通常放在被定义的词之后：*Горе разлуки раздирало их сердца* (M.A. FADEEV)。

介词中定义不一致的稳定转弯具有特殊性质：*часовых дел мастер, добрейшей души человек*。在具有依赖性别的实质性短语中。在与约定词的强制性组合中，在表示外观，颜色，大小，制造方法，表现程度，心理属性的情况下，允许依赖形式的介词：*крепостного вида стена, большой величины здание* (介词通常不脱离核心名称：*для человека тонкого ума*, 但不是 *для тонкого ума человека*) [7]。

4. 尺度、程度和作用方式的情况，用-о、-е中的副词来表达，经常出现在谓语动词之前：*Приезд его сильно не понравился*

Савельич (A.S.PUSHKIN) 。其他类别的情况在位置上更自由: *Лошади или шага* (M.A. SHOLORHOV). *Сердце бьется сильнее* (M.U.LERMONTOV) 。

结论。

句子的正确构造, 词的顺序、句子成分的排列顺序是必不可少的, 句子中词的随意排列会导致词与词之间逻辑联系的破坏, 进而导致整个话语的语义内容发生变化。

在文本中, 单词的顺序不仅受句子中单词组合的语法规则的支配, 而且受整个句子的含义的支配, 而后者又取决于前后句子。表达实际划分的主要手段是词序和重音位置(语调): 序列主题-述题(客观, 直接词序)和重音在成分述题上。

然而, 还有其他表达实际划分的方法—这些是一些表示主题或述题。

因此, 俄语的词序不是自由的, 而是可以变化的: 词序不同, 句子的意思、交际任务也就不同, 文体也随之变化。

Список литературы

1. Айхенвальд А.Ю. Очерки типологии порядка слов [Текст] А.Ю.Айхенвальд. - М.: Наука, 1989.
2. Валгина Н.С. Современный русский язык: Синтаксис [Текст]: Учебник/ Н.С. Валгина. / 4-е изд., испр. — М.: Высш. шк., 2003.
3. Ковтунова И.И. Современный русский язык. Порядок слов и актуальное членение предложения [Текст]: Учебное пособие / И.И.Ковтунова / Изд.2-е, стереотипное. - М.: Едиториал УРСС, 2002.
4. Розенталь Д.Э. Справочник по правописанию, произношению, литературному редактированию [Текст] / Д.Э.Розенталь, Е.В.Джанджакова, Н.П.Кабанова. - М.: ЧеРо, 1999.
5. Русская грамматика [Текст] / Под ред. Н.Ю.Шведовой // В П т. Т. II. - М.: Наука, 1980.
6. Сиротинина О. Б. Порядок слов в русском языке [Текст] / О.Б.Сиротинина // Изд.3-е, стереотипное. – М.: КомКнига, 2006.
7. Шевякова В.Е. Современный английский язык (Порядок слов, актуальное членение, интонация) [Текст] / В.Е.Шевякова. – М.: Наука, 1980.
8. Чехов А.П. Избранные сочинения [Текст] / А.П.Чехов // Том II. – М.: «Художественная литература», 1986.
9. Академия наук СССР. Институт русского языка. Русская грамматика [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://rusgram.narod.ru>
10. Современный русский язык. Учебник <http://www.hi-edu.ru>
11. 黄伯荣, 序东. 现代汉语: 下册. – 北京: 高等教育出版社, 2017.
12. 杨玉玲, 吴中伟. 国际汉语语法与语法教学. – 北京: 高等教育出版社, 2013.
13. 丁声树等. 现代汉语语法讲话. – 北京: 商务印书馆, 2002.
14. Караева З.К. Кытай жомокторунда сырдык сөздөрдүн пайдаланылышы жана алардын которулушу [Текст] / З.К. Караева, С.Ч.Мамбеталиев // Вестник КГУСТА. – Бишкек: 2021. - №2(72). – с. 199-205.
15. Апаева С.Х. Comparison of intonation in chinese and russian languages (Сопоставление интонаций в китайском и русском языках) [Текст] / С.Х.Апаева, Д.А.Жапаркулова // Вестник КГУСТА. – Бишкек: 2020. - №3(69). – 378.
16. Апаева С.Х. Meaning and function of prepositions in chinese and Russian (Значение и функция предлогов в китайском и русском языках) [Текст] / С.Х.Апаева, Д.А.Жапаркулова // Вестник КГУСТА. – Бишкек: 2020. - №3(69). – с. 379-384.

